

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

ас. Котенко Н.В., студент Хижняк С.О.

Становлення й поступовий розвиток в Україні місцевого самоврядування, розподілення повноважень між центральними та місцевими органами влади є передумовою зростання ролі місцевих бюджетів, розширення та удосконалення джерел і методів їх формування та використання. За допомогою коштів місцевих бюджетів місцева влада забезпечує фінансування економічного і соціального розвитку відповідних територій, їх благоустрій, управління комунальним господарством, розробляє місцеві програми підтримки малозабезпечених верств населення тощо.

Фінансова незалежність місцевих органів влади є найважливішим критерієм демократичного розвитку держави. Прийняття Бюджетного кодексу заклало нові підвалини до розвитку місцевої автономії та пошуку нових джерел формування доходів місцевих бюджетів відповідно до вимог Європейської хартії про місцеве самоврядування.

Виконання покладених на місцеві органи влади повноважень можливе лише в тому разі, якщо вони матимуть у своєму розпорядженні достатній обсяг фінансових ресурсів. Наукові та практичні дослідження свідчать про недостатність доходів місцевих бюджетів для забезпечення покладених на органи місцевого самоврядування функцій та завдань, про відсутність відповідних умов для зміцнення і розширення власної дохідної бази місцевих бюджетів, незацікавленість місцевої влади у збільшенні податкового потенціалу територій та ефективному використанні бюджетних коштів.

Доходи місцевих бюджетів залежать не тільки від методів їх формування, але і від способів розмежування доходів між бюджетами різних рівнів. У зарубіжній практиці відомо чотири способи розмежування доходів між бюджетами:

1. Розподіл податків та інших доходів між бюджетами різних рівнів.

2. Розщеплення надходжень від податків шляхом закріплення за кожним рівнем бюджетної системи конкретних часток податку у межах єдиної ставки оподаткування.

3. Встановлення територіальних надбавок до загальнодержавних податків на користь місцевого самоврядування.

4. Встановлення територіальних надбавок до місцевих податків на користь загальнодержавних органів влади.

Тому, на нашу думку, система доходів місцевих бюджетів – це сукупність усіх видів доходів місцевих бюджетів, методів формування та способів їх розмежування, а також їх взаємопов'язане використання.

Стабільне зростання частки бюджетних трансфертів в Україні та її випередження часткою податкових надходжень у доходах місцевих бюджетів свідчить про недостатність обсягу їх власних джерел доходів та обмеження автономії місцевих органів влади.

Нині відбувається зростання частки міжбюджетних трансфертів, що є пасивним інструментом впливу держави на формування місцевих бюджетів і фінансову стабільність територій.

Розподіл доходів між державним і місцевими бюджетами відбувається шляхом розмежування і закріплення податків, зборів та обов'язкових платежів за ланками бюджетної системи. Але такий спосіб не забезпечує формування достатньої дохідної бази місцевих бюджетів для виконання покладених на місцеві органи влади функцій та завдань. Органи місцевого самоврядування не зацікавлені у збільшенні доходів на своїй території.

Тому, на наш погляд, в Україні слід перейти від розподілу податків та інших доходів між бюджетами різних рівнів до розщеплення надходжень від податків шляхом закріплення за кожним рівнем бюджетної системи конкретних часток податку в межах єдиної ставки оподаткування.

Отже, вдосконалення формування дохідної бази місцевих бюджетів у поєднанні з виваженою трансфертною політикою поступового, економічно обгрунтованого зниження рівня державного дотування через механізм зацікавленості місцевих органів влади у збільшенні державних доходів на їх території допоможе створити умови для розширення дохідної бази місцевих бюджетів.